

© PATRICK DIELEMAN

AANDACHTSPUNTEN BIJ DE OPFOK VAN JONGVEE

Op een Ruminant Blitz die Alltech in Westerlo organiseerde, zette Catharina Berge van Berge Veterinary Consultancy haar visie uiteen over het gericht opfokken van jongvee om er productieve melkkoeien van te maken. – *Patrick Dieleman*

Volgens Berge mogen we het effect van de opfok niet onderschatten. "Ondermaatse groei beïnvloedt de latere melkproductie en de productiviteit van de kalveren. Uit een metastudie blijkt dat elke 100 g extra dagelijkse groei voor het spenen 155 kg meer melk betekent in de eerste lactatie."

Biest is belangrijk

Catharina Berge hecht veel belang aan de toediening van biest, kort na de geboorte. Het levert vocht en de allereerste voeding, en daarnaast ook antilichamen of immunoglobulines. Bij het rund geeft de placenta de IgG-immunoglobulines van de moeder niet door, daarom moeten die volledig uit de biest komen. Niet alleen de hoeveelheid is belangrijk, maar ook de kwaliteit en het tijdstip waarop die wordt toegediend. De biest zorgt voor een snelle maar passieve immuniteitstransfer van de koe naar haar kalf. Die immuniteit

neemt echter snel af na enkele weken en moet dan vervangen worden door de actieve immuniteit die zich geleidelijk opbouwt. Vooraleer die een voldoende hoog niveau bereikt is er een periode met hoog risico op allerlei infecties. Daarom is het nodig om de kalveren zo veel mogelijk ongestoord te laten tussen de negende en de zestiende levensdag. Het is belangrijk dat het kalf snel voldoende biest van goede kwaliteit kan opnemen. Bij hoogproductieve koeien kan de concentratie aan immunoglobulines kleiner zijn dan bij koeien die een 'kleinere plas' leveren. Met een hydrometer of colostrometer kan men gemakkelijk het gehalte aan immunoglobulines in de biest bepalen. Donkergroen komt overeen met goede kwaliteitsbiest (minstens 100 g IgG/l), lichtgroen of geel met middelmatige kwaliteitsbiest (tussen 50 en 100 g IgG/l) en rood met slechte kwaliteitsbiest (minder dan 50 g IgG/l). Een bloedstaal genomen tussen de tweede en de vijfde

levensdag kan je vertellen of het kalf voldoende biest kreeg. Het gehalte aan immunoglobulines in het bloed kan eenvoudig worden gemeten met een refractometer. "Het kalf kan geen 4 l in een keer opdrinken. Gebruik daarom een sonde om 4 l te geven. Doe dit zo kort mogelijk na de geboorte, omdat de opname van de immunoglobuline in het bloed dan veel gemakkelijker gaat. Zorg er dus voor dat je, wanneer je ziet dat er 's morgens een kalf geboren is, het dier eerst biest geeft vooraleer aan je andere werk te beginnen. Je hebt maar één kans. Wanneer je de biest pas na 5 uur geeft is het vermogen om IgG op te nemen al sterk afgenomen. Ik merk op bedrijven dat sterfte meestal het gevolg is van problemen met de biest." Berge toont een studie waaruit blijkt dat de cijfers voor sterfte, diarree, ademhalingsstoornissen en behandeling met antibiotica bij kalveren die te weinig biest kregen respectievelijk 20, 3,3 en 4 keer hoger

liggen dan bij kalveren die wel voldoende kregen. Ze raadt aan om de melk niet weg te laten bij diarree, want een kalf sterft niet van de diarree zelf maar van de dehydratatie en de honger. Het is ook goed om ervoor te zorgen dat de melk wat warmer is, want ook koude melk kan diarree veroorzaken.

Biest is ook goed voor de verdere ontwikkeling van het kalf. Dat bewees Berge met een studie uit 2005 die aantoont dat kalveren die 4 l colostrummelk kregen 550 kg meer melk produceerden gedurende de eerste 2 lactaties en dat 16% minder dieren moesten worden afgevoerd na de tweede lactatie dan bij kalveren die slechts 2 l colostrum kregen. "Dat heeft invloed op het hele leven. Positief hierin is dat de biest samen met het kalf komt. Je moet die niet weggooien maar gebruiken."

Bijvoederen

Er zijn ook verschillende studies die aantonen dat meer melk of melkpoeder tijdens de opfok resulteert in een meerproductie van 500 tot 1000 l melk in de eerste lactatie en/of in een vroegere kalfdatum. Berge verwijst ook naar een studie die besluit dat de uierontwikkeling bij kalveren die goede en voldoende melk kregen 40% beter is. Melk is volgens haar beter dan een melkvervanger. Wie problemen heeft met melk raadt ze aan om de hygiëne kritisch te bekijken. Als je voor een melkvervanger kiest, moet je aandacht hebben voor de samenstelling. "Volle melk bevat meer dan 25% eiwit/35% vet. Vele melkvervangers bevatten maar 20% eiwit/18% vet of minder. Bekijk of het eiwit van melk of wei afkomstig is. De vetstof mag van plantaardige oorsprong zijn. Gebruik geen goedkope melkvervanger, want dat zal je nadien betalen. Ik heb eens tegen een boer gezegd dat water nog goedkoper is dan de melkvervanger die hij gebruikte." Hoeveel melkvervanger moet je verstrekken? Dat hangt volgens Catharina af van de omgevingstemperatuur. "De behoefte stijgt naarmate de temperatuur lager is. Wat een kalf gebruikt om zichzelf te verwarmen, kan het niet meer gebruiken om te groeien."

Ook het startkrachtvoeder is enorm belangrijk. Dat moet helpen om van het dier een herkauwer te maken. Kalveren gebruiken in het begin immers maar één van hun magen. De starter moet smakelijk zijn en een goede textuur hebben. Hij moet minimaal 18% eiwit bevatten en niet te veel stof. Melasse verhoogt de smakelijkheid. "Zorg er ook voor dat het vers is, zodat het aantrekkelijk blijft. Het moet

lekker ruiken. Gebruik de oudere starter om de gespeende kalveren te voederen. Hoe sneller ze vast voeder eten, hoe sneller je ze kan spenen." Berge raadt aan om het hooi te beperken. De kalveren hebben graan nodig om de papillen in de pens te ontwikkelen. Dat gebeurt onvoldoende bij kalveren die vooral hooi eten. "Hooi vult de buik, maar het kalf blijft graatmager. Een beetje hooi mag, maar spaar het vooral tot na het spenen. Ook voldoende zuiver drinkwater is belangrijk. Het kalf moet al in de eerste levensweek

.....
De eerste voeding bepaalt mee het productievermogen van de koe.
.....

1 Het is belangrijk voor de weerstand dat het kalf voldoende biest binnenkrijgt. Geef het daarom 4 l biest met een sonde. 2 Beoordeel de groei van de kalveren dagelijks. Voor het meten bestaan gesofisticeerde instrumenten, maar een eenvoudige lintmeter vertelt ook al veel.

vers water ter beschikking hebben. Wateropname en krachtvoederopname gaan samen."

Spenen

Catharina Berge benadrukt dat een kalf klaar moet zijn om gespeend te worden. "Dat hangt niet samen met de leeftijd. Ook kinderen ontwikkelen zich verschillend. Het dier moet 1 kg krachtvoeder per dag kunnen eten om gezond en goed gespeend te worden. Test dit door precies 1 kg in de emmer te doen en nadien te controleren of het allemaal op is. Vergeet niet dat in een groep die gemiddeld 1 kg krachtvoeder eet, de helft minder eet dan 1 kg."

Het spenen moet geleidelijk verlopen, door eerst in stapjes de avondmelk af te bouwen en een drietal dagen nadien ook de ochtendmelk. Berge raadt aan om de melk te vervangen door een elektrolyten-drink. "Dan heeft het kalf ook iets in de emmer, terwijl de rest melk krijgt. Laat het in hetzelfde hok tot 1 à 2 weken na het spenen. Wanneer je alles in 1 dag wijzigt, creëer je stress en krijg je af te rekenen met gewichtsverlies."

Gezondheidsprogramma kalveren

Berge ontwikkelde samen met Alltech een gezondheidsprogramma voor kalveren, dat een kalfaudit en een evaluatie van de performantie inhoudt. Bijsturing gebeurt met de hulp van professionele expertise. Nadien had ze het over de Alltech Blueprint-melkvervanger, die BioMos bevat. Dat is een product op basis

van gisten die de darmgezondheid en de opname van voedingsstoffen bevorderen. Met resultaten van proeven toonde ze aan dat die de dagelijkse groei met gemiddeld 65 g doen stijgen, wat resulteert in een 3,64 kg hoger speengewicht op een leeftijd van 56 dagen. Catharina Berge besloot met de raad om kalveren dagelijks te beoordelen, en ze geregeld te wegen en te meten. Daar bestaan gesofisticeerde instrumenten voor, maar met een eenvoudige lintmeter geraakt men ook al een heel eind op weg. ■